

10 років на службі національної бібліографії України. До 70-річчя від дня народження історика і бібліографа Володимира Юхимовича Омельчука

20 серпня 2002 р. виповнюється 70 років від дня народження Володимира Юхимовича Омельчука, доктора історичних наук, професора, завідувача відділу національної бібліографії Інституту української книги Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Починаючи з 90-х років його ім'я впевнено посідає одне з найпомітніших місць в українському книгознавстві та бібліографознавстві, а історична наука поповнюється рядом фундаментальних історико-бібліографічних наукових праць, виданих ним та під його керівництвом. Сьогодні його ім'я добре знає не лише в Україні, а й у світовій науці, а численні бібліографічні покажчики, видані відділом національної бібліографії НБУВ, відразу після їх виходу займають полиці провідних бібліотек різних країн.

Науковий шлях В. Ю. Омельчука в історичній науці триває понад сорок років і лише останнє десятиліття він пов'язав свою долю з бібліографією. Закінчивши в 1956 р. історичний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка, аспірантуру Академії суспільних наук при ЦК КПРС, захистив кандидатську (1970) та докторську (1990) дисертації, багато років працював на викладацькій роботі у Вищій партійній школі у Києві, в Інституті політології і соціального управління, в Інституті українознавства при Київському університеті.

У 1992 р., будучи вже зрілим науковцем, знаним істориком, маючи ґрунтовні розробки в галузі соціально-економічної і політичної історії нашої країни ХХ ст., він вирішує докорінно змінити напрям наукової діяльності і переходить працювати завідувачем відділу національної бібліографії ЦНБ ім. В. І. Вернадського (нині – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського), котрим успішно керує й донині.

Рішення про перехід на роботу до Бібліотеки, що означало повний поворот у його житті, було прийнято під впливом директора Бібліотеки, тоді члена-кореспондента, а нині академіка НАН України і доктора філософських наук О. С. Онищенко, який

осмислював у той час нову концепцію Бібліотеки як загальнонаціональної інституції нового типу, загальнодержавного комплексного бібліотечно-інформаційного та науково-дослідного і культурного центру, покликаного в умовах незалежності України виконувати широкі науково-інформаційні та соціокультурні функції¹.

Він запропонував В. Ю. Омельчуку випробувати свої сили і використати свої ґрунтовні наукові знання та досвід для наукового опрацювання проблеми національної бібліографії у нових історичних умовах незалежного розвитку України та практичної реалізації проекту створення корпусу фундаментальних бібліографічних покажчиків, покликаних заповнити білі плями української історії та культури. Створення концепції національної бібліографії України та розвиток нового напрямку, пов'язаного з науково-практичною діяльністю в галузі підготовки фундаментальних покажчиків української книги, розглядався ним як один з пріоритетних напрямів у науково-дослідній діяльності Академії наук України (нині Національної академії наук України).

Рішення працювати у Бібліотеці було, за власним визнанням Володимира Юхимовича, несподіваним для нього самого, бо це була нова для нього галузь науки, і, цілком природно, спочатку він не завжди почувався впевнено, оскільки розумів, що перебрав на себе дуже відповідальну справу. Однак розрахунок директора Бібліотеки на ерудицію, високі вимоги до себе, знання та твердий характер Володимира Юхимовича як людини слова виявив-

¹ Ця концепція була з успіхом реалізована в 1996 р., коли Бібліотека за Указом Президента України набула статусу Національної бібліотеки України, і знайшла відображення у Положенні про Національну бібліотеку України імені В. І. Вернадського. (Див.: Бібл. вісн. – 1996. – № 5. – С. 3.)

ся правильним. За короткий час В. Ю. Омельчук не лише входить у нову для себе сферу знання і досягає професійної висоти, що безкомпромісно визнається знаними бібліографами, а й наповнює українське бібліографознавство розробкою теоретичних засад, що ґрунтуються на переосмисленні світового та українського досвіду, враховують методологічні напрацювання вчених, які працювали в цій галузі знання, та наповнюють поняття національної бібліографії України конкретним змістом, виходячи із загального та специфічного в її історичній долі.

Така постановка проблеми тим була важливішою, що в 1993 р. у ЦНБ ім. В. І. Вернадського АН України здійснюється ґрунтовна структурна реорганізація, утворюється кілька інститутів та центрів, у тому числі Інститут української книги, який очолив академік НАН України П. Т. Тронько. Найґрунтовнішим напрямом наукової діяльності Інституту було визнано національну бібліографію України. Він набуває пріоритетного значення після перетворення ЦНБ на Національну бібліотеку України імені В. І. Вернадського, і функції Бібліотеки, відповідно, значно змінюються, піднімаючись на загальнодержавний рівень.

Концептуальні підходи до розвитку цього напрямку було висвітлено В. Ю. Омельчуком у фундаментальній статті «Національна бібліографія України: тенденції розвитку, проблеми розробки», опублікованої ним на сторінках фахового журналу «Бібліотечний вісник» у 1995 р.², які враховували попередні напрацювання української школи бібліографів стосовно репертуару української книги, україніки та національної бібліографії в історичному аспекті.

Тема передбачала розробку теоретичних, методичних та організаційних аспектів національної бібліографії України на основі вивчення зарубіжного та вітчизняного досвіду, аналізу сучасних тенденцій і закономірностей світового бібліографічного процесу, простеження органічного взаємозв'язку національних особливостей історичного розвитку та бібліографічної діяльності України, а також загальнолюдських цінностей. В. Ю. Омельчук осмислює загальне історико-культурне та суспільно-політичне значення бібліографії «як специфічної форми відображення багатовікової пам'яті народу, засобу обміну і збагачення досягнень його культури, інформаційного забезпечення вирішення економічних і політичних проблем як на рівні держави, так і на рівні взаємодії з міжнародним співтовариством»³.

² Бібліотечний вісник. – 1995. – № 1. – С. 1–13.

³ Україномовна книга. 1798–1916. Вип. 1: 1798–1885. – К., 1996. – С. XXV.

На Вченій раді Бібліотеки він обговорює програму реалізації корпусного багатотомного серійного видання «Україномовна книга у фондах Національної бібліотеки України: 1798–1923» як першого етапу у реалізації державного проекту підготовки фундаментального видання Національної бібліографії України у рамках теми «Українська національна бібліографія: історія, методологія, проблеми реалізації» (керівники теми П. Т. Тронько та В. Ю. Омельчук).

В основу методологічних засад розробки теми було покладено концепцію В. Ю. Омельчука, викладену у згаданій статті у «Бібліотечному віснику» та передмові до першого випуску «Україномовної книги», а основною метою було визнано створення оптимальної моделі національної бібліографії України. Цей підхід не лише розвиває бібліографічну діяльність на засадах єдиних теоретико-методичних, організаційних принципів, а й передбачає створення цілісної системи посібників ретроспективної та поточної національної бібліографії з метою забезпечення потреби суспільства в бібліографічній інформації про сукупний документальний масив, нагромаджений у процесі історичного розвитку нашого народу. На думку В. Ю. Омельчука, подальший розвиток національної бібліографії України має враховувати національні особливості бібліографічного репертуару, однак в умовах інтеграційних процесів спиратися на прийняту у світовій науці як норму моделі національно-державну бібліографію.

Це дало змогу приступити до розробки плану, структури, методики створення національного репертуару українського друку, визначити конкретні етапи реалізації його складових, визначити систему показників УБР, у тому числі й структуру посібника «Україномовна книга. 1798–1916»; провести апробацію експериментального бібліографічного показника «Україномовна книга у фондах ЦНБ. XIX – початок XX століття», організувати роботу з виявлення і введення в бази даних інформацію про українську книгу з фондів Бібліотеки.

Продовження розвитку концептуальних положень та їх реалізації В. Ю. Омельчук послідовно здійснює і надалі, зокрема, у низці публікацій у спеціальних виданнях академії наук СНД⁴.

Наступна науково-практична діяльність відділу пов'язана з виданням фундаментального показника «Україномовна книга у фондах ЦНБ. 1798–1923.

⁴ Омельчук В. Е. Национальная библиография Украины // Библиотеки Национальной Академии наук Украины: проблемы функционирования, тенденции развития. – Киев, 2000. – С. 186–195; Национальная библиография Украины // Вестник БАЕ. – 2001. – № 2. – С. 37–43.

Каталог фондів НБУВ» у п'яти випусках та створенням відповідної бази даних. За кілька років НБУВ здійснила серію видань україномовної книги, яка включає бібліографію про українську книгу за період з кінця XVIII ст. до початку централізованої каталогізації в Україні, про що мріяли кілька поколінь українських бібліографів, які працювали в Бібліотеці: М. Ясинський, М. Сагарда, Ф. Максименко, С. Маслов та ін.

Значне місце належить В. Ю. Омельчуку в опрацьованому в НБУВ у 2000 – 2001 рр. проекті створення Зведеного каталогу україномовної книги Українського бібліографічного репертуару. Він складається з кількох підпроектів, у яких беруть участь бібліотеки України, Національна академія наук України. Це, зокрема: рукописна книга («Рукописна україніка»), українська книга кириличного друку XVI–XVIII ст.; україномовна книга (1798–1923); серія зведених каталогів нотних, картографічних видань та видань образотворчого мистецтва, а також серія «Періодичні видання» (науково-дослідний центр періодики Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України). Основним завданням проекту В. Ю. Омельчук вважає створення фундаменту єдиних теоретичних, методичних та організаційних принципів, побудову цілісної системи інформації про сукупний документальний масив, створений у процесі історичного розвитку українського народу.

Створення національної бібліографії (НБ) неможливо здійснювати рутинними засобами. Побудова БД, автоматизація бібліотечно-бібліографічних процесів у перспективі дасть можливість увійти нашій країні у світовий інформаційний простір і на цій якісно новій основі створити систему бібліографічних посібників НБ України. Не можна не відзначити роль В. Ю. Омельчука в цих питаннях як керівника відділу. Він вникає і в технологічні питання автоматизованого бібліографічного опису, виступає одним із послідовних прибічників комплексного підходу до вирішення проблеми інформаційної системи НБ. Розуміючи, що програма автоматизації бібліотек, «однією з підсистем якої і є автоматизована система національної бібліографії», «може реалізовуватися тільки в комплексній співпраці академічних, бібліотечних інститутів та установ, завдяки координації зусиль академічних, вузівських, видавничих, інформаційних центрів країни»⁵, він неодноразово порушував це питання на міжнародних та всеукраїнських конференціях, зокрема, «Ук-

раїна на зламі тисячоліть: історичний екскурс, проблеми, тенденції та перспективи» (МАУП, 1999 р.), «Ретроспектива державного будівництва в Україні» (МАУП, 2000 р.), «Формування баз даних національної бібліографії України» (НБУВ, 2001 р.).

Відділ перебрав на себе питання адаптації програмних засобів до завдань, які передбачають реалізацію науково-дослідної роботи в галузі створення баз даних україномовної книги і поширення їх у бібліотечній мережі академічних інститутів. Як базовий адаптований програмний засіб було обрано MARC; створено бази даних «Україномовна книга. 1798–1923», формується база даних «Територія України. 1798–1923»; напрацьовано відповідні програми для формування бібліотечних каталогів в автоматизованому режимі; створено систему бібліографічних і комп'ютерних засобів, зокрема вибору програмного забезпечення з метою формування баз даних зі створення бібліографічного посібника (формування тексту та допоміжних покажчиків на основі БД), верстки, макетування. У процесі реалізації проекту розроблено науковий опис з урахуванням книгознавчих аспектів книги кінця XVIII – початку XX ст. (окремі ідентифікації та атрибуції таких важливих елементів опису, як встановлення авторства, дати видання, фізичного стану кожного примірника, змісту книги).

Володимир Юхимович, як людина широко ґрунтована, не тільки глибоко розуміється на методології і методах історичної науки і культурології, їх науковому інструментарії, а й блискуче поєднав методи історичного дослідження з методами бібліографічної евристики, збагатив бібліографію як джерельний інструмент історичного пізнання, розкрив джерелознавчу сутність повноцінних бібліографічних довідників. Це найбільш виразно виявилось при підготовці чергової фундаментальної бібліографічної праці «Українська революція і державність (1917–1920 рр.)» (К., 2001), виданої колективом бібліографів НБУВ під його науковим керівництвом до 10-річчя незалежності України. Вона, що на сьогодні вже є бібліографічною рідкістю, вперше з усією повнотою (містить 6848 позицій) охопила усе можливе коло видань цього складного, з огляду на історію України, періоду. Засобами бібліографії розкрито події Української революції, що за масштабом мають повне право посісти своє місце серед визвольних процесів народів Європи та світу, показано, як підкреслює В. Ю. Омельчук у вступній статті, що визначальним змістом національно-демократичної революції стала боротьба за відродження української нації в усіх без винятку виявах її існування та розвитку – еко-

⁵ Україномовна книга. 1798–1916. Вип. 1: 1798–1885. – К., 1996. – С. X, XI.

номічному, політичному, державотворчому, духовному.

Кожний дослідник, якому довелося за родом своєї діяльності стикнутися з проблемами, пов'язаними з подіями Української революції 1917–1920 рр., періодом становлення державності, розуміє, наскільки копіткої дослідницької праці потребувало складання покажчика. Під час його підготовки було опрацьовано колосальний комплекс публікацій про революційну добу в Україні (матеріали конгресів, з'їздів, конференцій, нарад, архіви особистих фондів політичних, державних, наукових діячів, їх епістолярна спадщина, десятки докторських і кандидатських дисертацій, монографій, брошур, сотні статей, кожна з 6848 позицій, включених у видання тощо). Наукове значення цього довідника не обмежується лише інформаційними функціями, він сам є відбитком і джерелом історичних процесів в Україні, важливим посібником у виробленні сучасного національно-державного курсу, виборі геополітичних орієнтацій і соціально-політичних перспектив, дає змогу використовувати повчальні уроки історичного досвіду, уникати повторення допущених раніше прорахунків і помилок, взяти на озброєння досягнення вітчизняної суспільно-політичної думки минулого. У цілому за 80 років нагромадилося стільки документальних, науково-документальних, наукових, науково-публіцистичних, науково-популярних праць із цієї теми, що вже стали предметом історіографічного аналізу для фахівців спеціальних галузей історичної науки.

Отже, за короткий час відділ під керівництвом Володимира Юхимовича розглядає і затверджує систему поглядів на сутність національної бібліографії України як в історичному, так і сучасному контексті, визначає базові для цієї галузі знань поняття, зокрема, поняття «українська книга», як основного об'єкта національного бібліографування України, функції і закономірності виникнення і розвитку ретроспективної і поточної бібліографії, а також методичні засади українського книжкового репертуару за умов наукового опрацювання (історичного, методологічного, бібліографічного) глибоких пластів культурної і духовної спадщини українського народу. Опрацьовано цілісне коло питань, пов'язаних з переведенням робіт на комп'ютерні технології, створенням баз даних, а також ідеологію створення Національного банку даних друкованої україніки. Створено бази даних «Україномовна книга. 1798–1923», формується база даних «Територія України», підготовлено комп'ютерну версію «Національної бібліографії кримськотатарського народу». Наукова апробація теорії і методики

нових підходів блискуче здійснена не лише на прикладі опублікованих покажчиків україномовної книги, а й знайшла втілення в такому фундаментальному покажчику, виконаному за завданням уряду України, як «Українська революція та державність».

Відділ успішно продовжує традиції бібліографічного забезпечення діяльності НАН України і шляхом підготовки біобібліографій учених України, серед яких біобібліографічні покажчики, присвячені П. Т. Троньку (К., 2000), В. Г. Бар'яхтару (К., 2000), Г. Д. Вервесу (К., 2000). Порушено проблему взаємовикористання та взаємообміну інформаційними ресурсами між установами НАН України у зв'язку з відновленням випуску «Інформаційного покажчика бібліографічних робіт, виконаних бібліотеками і науковими установами НАН України», а НБУВ визнано головною бібліотекою академічної мережі з підготовки цього видання, яке до 90-х років минулого сторіччя видавалося щорічно. Ця інформація, доповнена відомостями про бази даних, що підтримуються в інститутах, виставлятиметься на Веб-сайті Бібліотеки.

На сьогодні відділ планує подальший розвиток діяльності в галузі національної бібліографії. У 2002–2006 рр. НБУВ має видати національну бібліографію рукописних і друкованих документів на всіх видах носіїв інформації, забезпечивши потреби суспільства в бібліографічній інформації про національний документальний фонд, створити звід рукописної, друкованої, електронної україніки; підготувати електронні бази даних, науково-бібліографічні серії «Національна бібліографія України»; покажчики та каталоги широкого видового спектра (рукописи, книги, газети, картографічні, нотографічні, образотворчі видання, видання зарубіжної україніки тощо, а також – наукові публікації у науковій періодиці, збірниках наукових праць).

Через такий підхід вперше в історії України планується сформувати національну бібліографію державно-національного змісту, що існує та розвивається в усіх провідних країнах світу. Він ґрунтується на створенні інформаційно-бібліографічних баз даних про всі найважливіші рукописні та друковані джерела з Х по ХХ століття і на цих засадах передбачає переведення в електронну форму вже існуючих друкованих праць; створення баз даних НБ за періоди, не забезпечені поки що інформаційними ресурсами, з наступним виданням бібліографічних праць у друкованій (серія «Національна бібліографія України») і електронній (електронні публікації) формах; формування інтегрованого розподільного банку даних національної бібліографії з можливістю доступу в онлайн-режимі в мережу Інтернет.

Нині НБУВ готова до втілення цього проекту на власній інформаційній, технологічній базі у співпраці з Національною парламентською бібліотекою України, ЛНБ ім. В. Стефаника, Науковою бібліотекою Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Державною науковою медичною бібліотекою Міністерства охорони здоров'я України, Центральною науковою сільськогосподарською бібліотекою УААН, Державною науково-технічною бібліотекою України. Важливого значення набуває визначення обов'язків і функцій бібліотек різних типів у створенні УБР та основних напрямів координації цієї діяльності на рівні НБУВ; дослідження спільно з Центром бібліотечно-інформаційних технологій НБУВ основних напрямів формування баз даних НБ України; формування баз даних національної бібліографії України з дотриманням міжнародного комунікативного формату UNIMARC.

Виконання таких складних завдань супроводжується подальшим професійним вдосконаленням колективу відділу, а також інших відділів, які беруть участь у розробці цих питань не лише в теоретичному, а й науково-практичному аспекті, оволодінням найскладнішими методиками бібліографічного опису стосовно найрізноманітніших видів ретроспективних друкованих видань попередніх поколінь, а також нових видів електронних документів, розвитком методичних прийомів бібліографічного опису, бібліографічної евристики, джерельної атрибуції, документознавства. Спеціалісти відділу відрізняються високою кваліфікацією не лише як бібліографи-професіонали, а й загальною ерудицією в галузі історії, філології, етнології, економіки та інших наук, без знання котрих неможлива кваліфікована бібліографічна діяльність.

В. Ю. Омельчук створив і плідно розвиває власну школу національної бібліографії не лише як керівник наукової теми та завідувач відділу, відповідальний редактор бібліографічних видань, член редколегій та автор видань. Він керує підготовкою аспірантів та пошукувачів, які обрали свій шлях у бібліографії та книгознавстві. Теми їхніх дисертацій завжди пов'язані із актуальними проблемами сучасної української науки: «Бібліографування україномовної книги. 1798–1923: теорія, методика, реалізація» (С. Парпалій); «Інформаційно-бібліографічне забезпечення працівників культури України» (М. Костенко); «Біобібліографія України як науково-інформаційне джерело: сучасний стан, перспективи розвитку (90-ті роки ХХ ст.)» (Д. Устиновський); «Спеціальні види технічних документів: класифікація, особливості бібліографування» (Л. Пасічник);

«Інформаційно-бібліографічне забезпечення організаторів дитячого та юнацького читання» (Ж. Бабенко); «Територіальні патентні ресурси у бібліотечних фондах України (1991–2001 рр.): історія, система, тенденції розвитку» (Ж. Барчук); «Бібліотеки України в період нацистської окупації та післявоєнної реституції» (Л. Пономаренко).

В. Ю. Омельчук активно працює у Спеціалізованій вченій раді Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, починаючи з її відкриття у 1994 р., а також виступає як опонент в інших спеціалізованих радах. Так, він був опонентом на захисті кандидатських дисертацій (зі спеціальності «Книгознавство. Бібліотекознавство. Бібліографознавство»): Т. В. Добко «Масові бібліотеки України в культурному розвитку суспільства 80-х років»; Т. В. Коваль «Журнали України 1917–1928 рр. у фонді Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського як історико-книгознавче джерело»; А. А. Волинець «Становлення та розвиток мережі публічних бібліотек України (XIX – початок ХХ століття)» та В. В. Матусевич «Науково-дослідна комісія бібліотекознавства та бібліографії Всенародної бібліотеки України (1925–1933): основні напрями діяльності»; Ф. В. Стояна «Документальна спадщина України в камеральній діяльності бібліографічних та археографічних комісій XIX–XX століття»; О. М. Яценка «Розвиток системи інформаційного забезпечення біобібліографічної діяльності у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського (90-ті роки ХХ ст.)»; М. Б. Сороки «Становлення та розвиток системи реферування української наукової літератури (1991–2000 рр.)».

Серед опонованих докторських дисертацій: М. С. Слободяника «Наукова бібліотека: еволюція структури і функцій у період освоєння інформаційних технологій»; А. А. Непомнящого «Бібліографічна спадщина історико-етнографічних досліджень Криму в кінці XVIII – на початку ХХ століть»; В. П. Ляхоцького «Видавнична, архівно-археографічна та бібліотечно-бібліографічна діяльність Івана Огієнка». Часто нашого колегу запрошують виступати опонентом не тільки наукові установи та вищі навчальні заклади України, а й Росії, зокрема провідні НДІ Москви.

Невід'ємною частиною діяльності В. Ю. Омельчука є його активна участь у роботі редакційних колегій ряду збірників наукових праць, наукових журналів і видань (зокрема збірників наукових праць «Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського»; «Рукописна та книжкова спадщина України»; збірників документів і матеріалів «Історія Національної академії наук

України. 1924–1928. Документи і матеріали» (К., 1998) та «Історія Національної Академії наук України. 1929–1933. Документи і матеріали» (К., 1998); журналу «Бібліотечний вісник»), а також у численних бібліографічних працях, підготовлених спеціалізованими відділами НБУВ. Його характеризує вдумлива і ретельна робота з авторами, проведення консультацій, до яких В. Ю. Омельчук ставиться надзвичайно відповідально.

Володимирові Юхимовичу властиві відповідальність за власне слово, справу, людей, що його оточують, він щиро вболіває за справу, за кожне видання, за свій відділ, за «своїх дівчат», як по-доброму називає Володимир Юхимович співробітниць підрозділу, стаж роботи більшості яких у Бібліотеці перевищує 30 років... Як людина професійна, вимоглива, енергійна і водночас виважена, доброзичлива і справедлива, він не може не користуватися надзвичайною повагою у колективі науковців, бібліотечарів та бібліографів-практиків, у наукової молоді.

Не можна не відзначити особливий внесок Володимира Юхимовича Омельчука в українське книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство, у розвиток теорії та практики цих наук, а також у створення творчої, доброзичливої, шанобливої атмосфери не лише у колективі відділу, а й у Бібліотеці загалом. Чудово поєднуючи в собі молоду гарячість і виваженість, принциповість і доброзичливість, він завоював серця і душі багатьох співробітників НБУВ, здобув повагу колег і читачів Бібліотеки. Вітаючи нашого колегу з днем народження, хочемо не лише відзначити його безсумнівний науковий здобуток на славу України і бібліотечної науки, а й щиро побажати йому подальших успіхів на цьому важкому, але дуже важливому шляху, а також здоров'я і щастя в особистому житті.

Основні наукові праці, підготовлені відділом національної бібліографії у 1993–2002 рр.

Україномовна книга. 1798–1916. Вип. 1 : 1798–1885 / Уклад. М. Д. Бойченко; Відп. ред. В. Ю. Омельчук. – 1996. – 256 с.

Джерела українознавства. Вип. 2. Бібліографія бібліографічних посібників українських періодичних видань / Уклад. Н. М. Погребецька, Л. М. Ковінченко; Відп. ред. В. Ю. Омельчук. – 1996. – 128 с.

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. 1918–1998 : Бібліогр. покажч. літ. за 1993–1998 рр. / Уклад. Н. М. Погребецька, за участю В. В. Матусевич; Відп. ред. В. Ю. Омельчук. – 1998. – 165 с.

Україномовна книга у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 1798–1916 : Бібліографічний покажчик. Вип. 2 : 1886–1900 / Уклад. М. Д. Бойченко; Відп. ред. В. Ю. Омельчук. – 1998. – 375 с. (1753 поз.)

Археологія України : Бібліографічний покажчик. 1981–1990 / Автор-уклад. І. Г. Шовкюпляс; Відп. ред. О. С. Онищенко. – К., 1999. – 458 с.

Україномовна книга у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 1798–1916 : Бібліографічний покажчик. Вип. 3 : 1901–1910 / Уклад. М. Д. Бойченко, Л. В. Лісовська, Л. С. Новосолова, О. О. Фіклістова, Т. Є. Яковець; Наук. ред. В. Ю. Омельчук. – К., 1999. – 731 с. (3780 поз.)

Книга в Україні. 1861–1917 : Матеріали до репертуару української книги. Вип. 2 : «Б» / НАН України. Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського; Уклад. С. Й. Петров, С. С. Петров; Наук. ред. В. Ю. Омельчук. – К., 1999. – 365 с.

Петро Тимофійович Тронько : Біобібліографія вчених України / Уклад. Л. І. Тіманова; В. Ю. Омельчук (член редкол.). – К., 2000. – 106 с.

Вєрвєс Григорій Давидович : Біобібліографія до 80-річчя / Уклад. Л. В. Бєляєва. – К., 2000. – 100 с.

Українська революція і державність (1917–1920 рр.): Науково-бібліогр. видання / НАН України. Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського; Уклад. А. Л. Панова, В. Ф. Солдатенко, Л. В. Бєляєва та ін.; Наук. ред. В. Ю. Омельчук. – К., 2001. – 816 с. (6848 поз.)

Україномовна книга у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 1798–1916 : Бібліогр. покажчик. Вип. 4 : 1911–1916 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського; Уклад. М. Д. Бойченко та ін.; Наук. ред. В. Ю. Омельчук. – К., 2001. – 310 с.

Книга в Україні. 1861–1917 : Матеріали до репертуару української книги. Вип. 3 : «В» / НАН України. Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського; Уклад. С. Й. Петров, С. С. Петров; Наук. ред. В. Ю. Омельчук. – К., 2001. – 336 с.

Книга в Україні. 1861–1917 : Матеріали до репертуару української книги. Вип. 4 : «Г» / НАН України. Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського; Уклад. С. Й. Петров, С. С. Петров; Наук. ред. В. Ю. Омельчук. – К., 2002. – 422 с.

Україномовна книга у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 1798–1916 : Бібліографічний покажчик. Вип. 5 : 1917–1923. – У 2 т. / Уклад. Л. С. Новосолова та ін.; Наук. ред. В. Ю. Омельчук. – К., 2002. (Готується до друку.)

*Петро Тимофійович ТРОНЬКО,
академік НАН України,
директор Інституту української книги,
Любов Андріївна ДУБРОВІНА,
д-р іст. наук, директор Інституту рукопису*

© П. Т. Тронько, 2002
© Л. А. Дубровіна, 2002